

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: ТЕОРЕТИКО-ПРОБЛЕМНИЙ АСПЕКТ

Сучасний стан національної економіки характеризується невизначеністю й нестабільністю, яка вимагає нової системи управління підприємств, що передбачає посилення зацікавленості власників і керівного персоналу в ефективності функціонування, підвищенні рівня рентабельності, збереженні та приросту активів. Тому на підприємствах необхідний налагоджений механізм управління, найважливішим елементом якого є внутрішній контроль.

Внутрішній контроль – функція управління, яка виступає засобом налагодження зворотних зв'язків, завдяки чому управлінський персонал підприємства чітко простежує хід виконання прийнятих ним рішень [1]. Це дає змогу своєчасно реагувати на відхилення в роботі підконтрольних центрів відповідальності від заданої мети й, відповідно, коригувати їх діяльність.

Систему внутрішнього контролю слід якісно організувати, щоб досягти поставленої мети і завдань керівництва досліджуваних підприємств та отримати від неї найбільший економічний ефект. Їх склад і зміст безпосередньо впливають на організацію контролю, тому, на нашу думку, потребують конкретизації та визначення складових контрольного процесу.

Організація системи внутрішнього контролю має бути здійснена на конкретному суб'єкті господарювання та в його підрозділах за індивідуальним підходом, який надає контролю системності: визначення підконтрольних об'єктів; формування оптимальних показників, за якими налагоджується контроль; організація методики контролю з використанням чинних прийомів і методів системи контролю; з'ясування місць виникнення витрат і центрів відповідальності та розробка на цій основі номенклатури витрат з метою виявлення відхилення; формування аналітичного забезпечення системи контролю та визначення нормативних показників для порівняння; визначення джерел інформації та впорядкування її документообігу; розроблення й затвердження первинної документації та реєстрів обліку, налагодження контролю акумульованої в них інформації.

Ключовою для системи внутрішнього контролю є інформація про ступінь керованості об'єкта контролю, тобто інформаційна прозорість даного об'єкта для можливості прийняття ефективних управлінських рішень. Якість інформації у системи внутрішнього контролю визначається за критеріями повноти, достовірності та своєчасності.

Здійснення внутрішнього контролю супроводжується формуванням інформаційного забезпечення, яке використовується для виконання контрольних процедур [2]. Інформаційну базу внутрішнього контролю формують: внутрішньогосподарські нормативні документи (положення, посадові інструкції,

затверджені нормативи та ін.); документи фінансового планування (програми, плани, кошториси, бюджети, прогнозні баланси тощо); носії первинної облікової інформації; носії зведеної облікової інформації – реєстри обліку та внутрішня звітність.

Система внутрішнього контролю повинна орієнтуватися на забезпечення основних параметрів ефективності функціонування підприємств в сучасних умовах: стійке положення на ринках; своєчасну адаптацію систем виробництва і управління організації до динамічного зовнішнього середовища. Конструктивна діяльність суб'єктів системи внутрішнього контролю здатна істотно підвищити надійність функціонування інформаційної системи і системи управління, тобто системи обробки та інтеграції різноманітної внутрішньої і зовнішньої інформації, необхідної для прийняття рішень на всіх рівнях управління підприємством [4].

Функціонування системи внутрішнього контролю покликане звести до мінімуму різного роду ризику в діяльності підприємства, при цьому досягнення цілей функціонування системи внутрішнього контролю забезпечується реалізацією завдань, в яких від взаємозв'язку і взаємодії її елементів можна судити про ефективність управління і розвитку [3].

Таким чином, ефективно налагоджена система внутрішнього контролю забезпечить достовірність й оперативність обліку та формування інформації для потреб управління, що сформує належний прямий і зворотний зв'язок між керованою та керуючою системами, що сприятиме ефективній реалізації поставленої мети, а також вказівок, виконуваних суб'єктами контролю.

Література:

1. Куцик П. О. Внутрішньогосподарські регламенти, стандарти і звіти: теоретичний аспект / П. О. Куцик // Проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю в умовах світових інтеграційних процесів : зб. мат. 1-ї всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. / [відп. за вип. П. О. Куцик]. – Львів : Львівська комерційна академія, 2012. – С. 7-9.
2. Петренко С. М. Контрольно-аналітичний механізм в управлінні бізнесом підприємства: моногр. / С. М. Петренко, І. В. Сіменко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 232 с.
3. Редченко К. І. Контроль і аудит на стратегічному рівні управління підприємством: моногр. / К. І. Редченко. – Львів: ЛКА, 2011. – 360 с.
4. Шевчук В. О. Активи як об'єкти обліку, контролю та аналізу: проблеми еколого-економічної ідентифікації та інтерпретації / В. О. Шевчук // Облік і фінанси. – 2013. – №1. – С. 66-73.